

Ali je hidroenergija res zelena energija?

Stališča SDZV do hidroelektrarn

Čeprav strokovna javnost že dalj časa opozarja na številne negativne vplive hidroelektrarn (HE) na rečne in kopenske ekosisteme, ki se posledično odražajo tudi v kakovosti življenja ljudi, pa širša javnost šele v zadnjem času začne spoznavati negativne vidike HE in se upravičeno sprašuje o smiselnosti 100-% izrabe naših rek za ta namen. Kot pomemben deležnik in sogovornik pri upravljanju voda v Sloveniji želimo v Slovenskem društvu za zaščito voda tako laični kot strokovni javnosti predstaviti svoje stališče do obstoječih ter do umeščanja novih HE na slovenske vodotoke.

Na slovenske vodotoke se skladno z zavezo Slovenije o zagotavljanju 27-% deleža obnovljivih virov energije do leta 2020 umešča in načrtuje vedno večje število HE. Po načrtih »Energetske strategije« Slovenija želi 100-% izkoristiti vse slovenske vodotoke, s čimer bo 30 % vse potrebne energije za Slovenijo zagotovljene iz obnovljivih virov.

Hidroelektrarne izrabljajo teoretično neskončen in obnovljiv vir potencialne in kinetične energije rek za proizvodnjo električne energije. S tem doprinesejo k samozadostni oskrbi Slovenije z električno energijo, povečujejo stabilnost oskrbe in s prodajo na tuje trge tudi pomembno vplivajo na BDP.

Čeprav HE s svojim delovanjem vode ne porabljajo in s tem globalno ne zmanjšujejo njenih količin, pa vendar bistveno vplivajo na kakovost vode in na rečne ekosisteme, kjer so umeščene. S tem posredno vplivajo na uporabnost vode za druge namene, kot so pitna voda, namakanje, ribolov, turizem idr., sočasno pa zmanjšujejo potencial zagotavljanja številnih drugih ekosistemskih storitev, ki so vezane na zdravo naravno okolje.

In ne nazadnje, tudi izhajanje metana iz akumulacijskih jezer postavlja pod vprašanje uvrstitev te vrste hidroenergije med vire energije, ki bodo doprinesli k prehodu v brezogljično družbo. Čeprav se metan v atmosferi hitreje razgradi od ogljikovega dioksida, pa je v prvih dveh desetletjih po izpustu v atmosfero veliko bolj uničujoč, saj v tem času absorbira 84-krat več toplote kot enaka količina ogljikovega dioksida.

Slovensko društvo za zaščito voda je pripravilo pregledni dokument o vplivih hidroelektrarn na vodotoke, na podlagi katerega sprejema naslednja stališča do izrabe hidroenergije v Sloveniji:

- **Slovenija ima dovolj velikih hidroelektrarn.**

Zaradi številnih negativnih vplivov nasprotujemo umeščanju novih velikih HE na slovenske vodotoke, predlagamo pa investicije v obnovo in izboljšanje izkoristka obstoječih proizvodnih kapacitet ter izvajanje ukrepov za zmanjševanje škodljivih vplivov velikih HE na naravo in okolje.

- **Negativni vplivi mHE na naravo so nesorazmerno veliki.**

Glede na nizek doprinos malih hidroelektrarn k doseganju energetskega cilja Slovenije so njihovi negativni vplivi na vodotoke nesorazmerno veliki. Potrebno je izvesti celostno raziskavo in ugotoviti ekonomsko, naravovarstveno ter socialno upravičenost mHE na vseh vodotokih v Sloveniji ter število mHE ustrezno prilagoditi. Pri tem je potrebno upoštevati tako kumulativno učinkovitost mHE kot kumulativne posledice za naravo in okolje.

- **Hidroelektrarne niso edini pritisk na vodotoke.**

Čeprav HE predstavljajo najbolj uničujoč pritisk na vodotoke, pa tem grozijo tudi številne druge antropogene aktivnosti, ki povzročajo degradacijo teh edinstvenih ekosistemov. Hidro-morfološke spremembe kot posledica regulacijskih in upravljalnih ukrepov za zaščito pred poplavami predstavljajo enega glavnih izzivov za doseganje dobrega ekološkega stanja voda po vsej Evropi. Slovenija mora preiti na nov način upravljanja z vodami, ki bo s pomočjo na naravi temelječih rešitev sočasno zagotavljal okoljske, družbene in ekonomske koristi.

- **Diverzifikacija izrabe obnovljivih virov energije.**

Prekomerna odvisnost od enega samega obnovljivega vira energije predstavlja nevarnost pri zagotavljanju nemotene oskrbe z energijo, še posebej, ko se odločamo med rabo vode za namen proizvodnje energije in njeno rabo za namen zagotavljanja pitne vode. V Sloveniji moramo pospešeno pričeti z uvajanjem vseh ostalih virov energije ter tako zagotoviti prerezporeditev potrebnih kapacitet s področja hidroenergije na ostale vire.

Vsaka izraba naravnih virov s seboj nosi negativne posledice za naravo in ljudi, zato mora biti glavni cilj načrtovalcev in upravljalcev izbira takšne izrabe, ki bo dolgoročno in v največji meri zagotavljala izvedbo vseh ukrepov za omilitev in zmanjševanje teh negativnih ukrepov.

- **Vzdržnost.**

Glavni razvojni koncept današnje Evrope temelji na pojmu vzdržnosti (običajno napačno prevedenem v slovenski jezik kot trajnost), ki predvideva spremembo v odnosu ljudi do naravnih virov iz ekonomskega izkoriščanja v vzdržnostno zagotavljanje potreb. S takšnim pristopom nam lahko uspe znižati porabo virov na raven, ki bo našim otrokom omogočila izkoriščanje teh istih virov ter s tem dolgoročno preživetje človeštva.

Vzdržnost se prične pri vsakem posamezniku, ki s svojimi izbirami v vsakdanjem življenju doprinese k skupnemu cilju zmanjševanja potrošnje. Z ozaveščanjem vseh slovenskih državljanov in spodbujanjem vzdržnega življenja lahko zmanjšamo porabo energije in s tem potrebo po zagotavljanju novih kapacitet proizvodnje in izrabe rabe naravnih virov.

Upravni odbor SDZV

V Ljubljani, 17. aprila 2019